

V liberalnem taboru — razcep

Tabor slovenskega liberalizma je podoba družine, v kateri vlada spor in prepir: roditelji ne razumejo več otrok in tudi otroci sami so sprti med seboj. Posledica je propad take družine. Isti proces se sedaj vrši v JNS. Precejšnji del liberalnega razumnštva, zlasti mlajši življenj, zapušča razcefedrano JNS bandero ter išče svojo srečo pod zastavo SDS (Samostojne demokratske stranke). JNS je ohranilo svojo liberalno ljubezen »Jutro«, snujočo se slovensko SDS pa jemlje pod streho njeno pomožno glasilo mariborski »Večernik«. Slovensko ljudstvo ta razprtija med laži-svobodomiselnostjo in naprednjaško slovensko gospodo ne zanima. Edino, kar bi menda kazalo omeniti v razsvetliteni politiki SDS, je to, da so ti gospodje sedaj politični spokorniki. Spokorili so se — koliko je njihova pokora iskrena, o tem danes nečemo govoriti — od centralizma k federalizmu (k ureditvi države na osnovi avtonomizma). Slovenski SDSarji so namreč imeli nedavno konferenco svojih pristašev v Ljubljani. Na tej konferenci je govoril poslevoedeči predsednik SDS g. Večeslav Vilder iz Zagreba. O politiki svoje stranke ob ustanovitvi in prvi ureditvi naše države je izjavil, da je bila brezpogojno in zagrizeno centralistična. Rekel je: »Sku-

paj s slovenskimi naprednjaki smo šli v Beograd in prosili, naj Beograd prevzame politično vodstvo vse države. Ne samo to, direktno smo forsirali (naravnost silili), naj bo Beograd centrum in voditelj države. Mi se nismo plašili ne samo podpirati, temveč tudi ustvarjati najhujši centralizem.« Ta izjava je vredna, da se zabeleži. Dokazuje namreč, da smo mi, ko smo vedno obsojali demokratsko stranko kot povzročiteljico nesrečnega centralizma, govorili čisto resnico. Demokratije — slovenski prav tako kakor hrvatski in srbski — so ne samo sokrivi, marveč glavni krivci beograjskega centralizma. Oni so ustvaritelji vidovdanske ustave, o kateri je g. Vilder na navedeni konferenci rekel, da »ni bila sreča za Jugoslavijo«. Naša stranka — stranka slovenskega ljudstva — je bila iz načelnih razlogov proti centralistični ureditvi države, se je zoper njo pogumno borila ter branila avtonomistično idejo. Zato so nas demokratije v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani psovali kot separatiste in ovajali kot državne sovražnike. Sedaj so sami sprejeli našo idejo in dokazali, da je bila naša borba zoper centralizem upravičena in patriotska. S tem nehoti izpričujejo, da je bila politika naše stranke dalekovidnejša, edino pravilna in značajna.

Novice iz domačih krajev

Škof dr. I. Tomažič slovesno posvetil novega rajhenburskega opata. Naš list je že poročal, da je dobil samostan trapistov novega opata p. Pija Novaka, ki je doma iz Kozjega. Novi opat je bil 28. aprila slovesno upeljan v samostanu v Rajhenburgu od lavantinskega škofa dr. I. Tomažiča. Prevzvišeni je izvršil instalacijo med slovesno sv. mašo in je izročil novemu opatu vse opatovske zunanje znake ob navzočnosti beograjskega nadškofa dr. J. Ujčiča, mariborskega kanonika dr. I. Mirta, trapistovskega opata iz Banja Luke p. Bonaventure, opata iz Stične p. Avguština Kasteleca in opata p. Adalberta pl. Neipperga. Zastopana je bila zagrebška nadškofija in prisostvovali so pomembnemu obredu številni cerkveni in svetni dostojanstveniki, samostanska družina ter mnogo vernikov. Slovesnost blagoslovitve je bila zaključena na Vnebohod, ko je opravil novi opat svojo prvo slovesno sv. mašo ob asistenci samostanske družine. Ob koncu našega poročila velike rajhenburske slovesnosti je treba pripomniti, da je bil sedanji opat pred izvo-

litvijo za to mesto prior samostana od leta 1936. Novi opat je imenoval na priorsko mesto dosedanjega tajnika g. Janeza Kolednika, ki je rojen 10. junija 1911 v Mariboru.

Bolniški strežnik smrtno ponesrečil. Po cesti iz Zalca proti Petrovcem se je peljal 56 letni bolniški strežnik Martin Gajšek iz Novega Celja. Med vožnjo je padel s kolesa in se je nevarno poškodoval na glavi in telesu. Sepepeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer mu niso več mogli pomagati in je umrl radi prehudih poškodb.

Ure za birmo
najceneje pri 626
Bureš Franjo
urar in draguljar
MARIBOR, VETRINJSKA ULICA 26

Huda nesreča radi neprevidnosti pri streljanju. V Družmirju pri Šoštanju je postal žrtev neprevidnosti pri streljanju z možnarjem 18 letni posestnikov sin Ivan Smrečnik. Z nekim hlapcem je streljal iz topiča, ki je bil pa le zasilna strelna naprava. Možnar je naboj raznesel in drobci so zadeli Smrečnika v trebuh. Smrtno nevarno poškodovanega so oddali v slovenjgraško bolnišnico.

Z zlomi nog so se zatekli v celjsko bolnišnico. Silvester Dežman, 38 letni železniški zvaničnik iz Modriča pri Laškem, je padel in si zlomil nogo. — 71 letna dninarica Terezija Kozar iz Svetelke pri Damljah je padla po stopnicah in si je zlomila nogo. — 15 letnemu posestnikovemu sinu Ivanu Lobeju iz Krapč pri Št. Juriju je padlo v gozdu drevo na nogo in mu jo je zlomilo. — Martin Gojšnik, 29 letni posestnikov sin iz Bukovja pri Vojniku, je podiral drevje v gozdu. Pri tem opravilu mu je padlo drevo na nogo in jo zlomilo. Omenjeni poškodovanci so se zatekli v celjsko bolnišnico po zdravniško pomoč.

Železniški voz je padel na cesto. Na Zidanem mostu je pretekli torek pri premikanju železniških vagonov iztiril tovorni vagon, napolnjen s sodi jabolčnika in z raznim drugim blagom. Vagon je drsel nekaj časa po železniških pragih, nakar je zadel ob železno ograjo in se prevrnil po kameniti škarpni na cesto. Pri tem je zlomil brzojavni drog, s čimer so bile pretrgane telefonske zveze z Zagrebom. Sodi z jabolčnikom so se pri padcu razbili in jabolčnik je tekkel po cesti. V prevrnjeni vagon na cesti se je skoraj zaletel z motorjem radeški trgovec Golobič s svojim spremljevalcem, toda v zadnjem hipu ga je ustavil službujoči uradnik, ki je preprečil nesrečo. Železniški voz so naslednji dan dvignili s ceste z velikim žerjavom, ki je prišel iz Maribora. Materialna škoda je precejšnja.

Otroška nepremišljenost povzročila smrt matere. V Stari Oselici v Poljanski dolini na Gorenjskem se je zgodil izreden slučaj smrtno nesreče. Mrakova mati Marija se je podala s svojo desetletno hčerko iz Oselice v Trebnje v mlin. Otrok je stopal naprej, za njim pa mati. Na višini se je nenadoma priotalila navzdol skala, ki je zadela mater v glavo in je reva obležala na mestu mrtva. Preiskava je dognala, da je povzročil smrtno nesrečo matere štirih nepreskrbljenih otrok 11 letni pastir Ciril Jelovčan, ki je iz otroške nepremišljenosti pulil iz tal skale in jih spuščal v dolino.

Razne nesreče. V Št. Petru na Dolenjskem je šel sedemletni Ratajev sinko Ivan naganjat prašiče s pokopališča. Da ne bi živali podrla dečka, se je oprijel marmornatega nagrobnega spomenika, ki se je pa prevrnil in

Kmalu je tudi Karina prišla v sobo. Čudila se je, ko je zagledala Natašo samo. Prej je bila namreč naročila Nataši, naj se vsi trije preselijo k njim ter je že za vse tri pripravila postelje.

»Kje sta mati in Peter?« jo je vprašala.

Nataša ji je pojasnila, da bodo to noč doma ostali. Petra so dogodki razburili in stanje se mu je tako poslabšalo, da ne more vstati. Če mu bo odleglo, bodo naslednjega dne prišli vsi.

Nato se je deklica poslovila.

Tudi Fedor se je poslovil.

Po odhodu mladih sta se mož in žena spogledala. Čutila sta, da je napočil veliki čas. Prekrižala sta se in vzdihnili.

★

Nataša in Fedor sta nekaj časa molče stopala drug ob drugem. Srca sta bila polna, a nista našla pravih besed, da bi jih izlila.

Naposled je Fedor spregovoril. Prijel je deklico za roko in polglasno rekel:

»Nataša, ne vem, kaj se bo jutri zgodilo. Tepli se bomo in morda...«

»Oh, kake črne misli imaš!« ga je prekinila ona.

»Nikakih črnih misli,« je odgovoril. »Toda na vse

moramo biti pripravljeni, zaradi tega bi tudi najino zadeno rad rešil.«

Ustavil se je, prijel Natašo za obe roki, ji pogledal v oči in rekel:

»Nataša, nimamo duhovnika, da bi se vpričo njega poročila, zato ti tu pred Bogom rečem, da te od sedaj naprej smatram za svojo ženo. Obstoja krst želja in krvi. Morda obstoja tudi poroka želja in krvi. Ko pa bo zasijalo sonce svobode, bova najino poroko tudi pred oltarjem obnovila; če pa tega ne bova dočakala, bo Bog sam blagoslovil najino zvezo.«

Nataša so pretresle mladeničeve besede. Stisnila se je k njemu in rekla:

»Fedor, Bog naju bo varoval! On naju ne bo ločil. Zaupajva vanj!«

Nato sta nadaljevala pot. Kmalu sta se znašla na polju.

V mesečini sta videla pred seboj dolge vrste križev, katere bosta kmalu spremenila v plamenice.

Spet sta se ustavila. Prsi so se jima močno dvigale. Srca so nemirno utripala. Bila sta ko vojaki pred bitko, bala sta se. Oklevala sta. Zavedala sta se, da je od njunega koraka odvisna usoda vseh vaščanov in prebivalcev sosednjih vasi.

Stisnila sta si roke in se pogledala. Ona je zašepetala njegovo ime, on pa njeno. Mesec je zahajal. Prisluskovala

Knjižnica kuharskih knjig. Največji ameriški ženski klub je pred časom ustanovil knjižnico kuharskih knjig, ki razpolaga že z 10.000 takšnih del v vseh jezikih. Več tisoč knjig obravnava poleg tega pripravljane likerjev in tort, a zbirka 20.000 jedilnih listov iz vseh delov sveta dopolnjuje to največjo knjižnico kuharske umetnosti na svetu.

Lev koraka skozi mesto. Iz Rima poročajo: Mestece Cuneo v Piemontu se je na vso moč razburilo: lev iz cirkusa je ušel! Medtem ko se je radovedna množica na trgu brzo razkropila, se je kralj živali pretegoval in ponosno kretal in se odpravil na majhen sprehod po mestu. V stranski ulici je došel do pometača in mu

pokopal fantka pod seboj. Ljudje so prihiteli na dečkov klic na pomoč in so izvlekli Ivančeka s hudimi notranjimi poškodbami. Smrtno nevarno pritisnjenega so oddali v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu. — V kamnolomu v Uršnih selih na Dolenjskem je bil zaposlen 43 letni Franc Erpe iz Uršnih sel. S tovarišem je vrtal skalo na strmem obronku, kjer mu je spodrsnilo in je padel s svedrom vred v globino. Natrl si je pri padcu prsni koš, zlomil desno roko in se močno poškodoval na glavi. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Spomladanske konjske dirke priredi na binkoštno nedeljo, 12. maja, Kolo vozačev in jahačev v Ljutomeru. Dirke se vrše na dirkališču Cven pri Ljutomeru. V nedeljo, dne 12. maja, bo ob 14 pregled konj, prijavljenih za dirke, nakar se ob 14.30 pričenejo dirke. Vsak vozač, ki se s svojim konjem udeleži dirk, mora imeti vozovno izkaznico, ki jo morajo vozači zahtevati pred pričetkom dirke od dirkalnega vodstva. Zunanji vozačem so hlevi, seno in slama brezplačno na razpolago.

Hmeljarski tabor v Žalcu. Na praznik Kristusovega vnebohoda, 2. maja, so v Žalcu ob priliki letne skupščine Hmeljarske zadruga zborovali slovenski hmeljarji. Prireditve so se udeležili g. senator Alojzij Mihelčič, okrajni načelnik g. dr. Ivan Zobec, banovinski hmeljarski nadzornik g. inž. Janko Dolinar, predsednik Kmetijske zbornice g. Steblovnik in banska svetnica gg. Kuder in Novak. Skupščino je vodil predsednik Hmeljarske zadruga g. Mihelčič. Iz poročil uprave in nadzorstva zadruga se je razvidelo, da je zadruga delala skozi vse leto v dobrobit hmeljarjev. Sestavila je osnutek za nov hmeljarski zakon, potegovala se je za znižanje prevoznine za hmeljevke po železnici, izposlovala je znižanje cen premogu, dobavila je članom škropilke in škropilna sredstva, izposlovala je polovično voznino za obiralce hmelja in kar je najvažnejše, posegla je v hmeljsko kupčijo, s čimer se je ohranila primerno visoka cena hmelju. Po volitvah nove uprave zadruga se je ob 10 začelo zborovanje hmeljarjev, kjer se je v glavnem prerezetal novi zakon o hmelju. Pri tem so se čuli prigovori proti členu 3., kjer niso vključeni nekateri okraji v hmeljske okoliše, ki pridelujejo hmelj. Vsa ta vprašanja je pojasnjeval hmeljarski nadzornik g.

Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolic, ki jo doseže z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini. Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.

Ogl. reg. S. br. 30.474/35.

Botrice in botri!

Vabimo vas, da za svoje birmance že sedaj kupite primerne spominke. Najbolj nerodno je na dan birme se prerivati in na hitro kupovati. Oglejte si našo bogato izbiro molitvenikov, rožnih vencev, venčkov in drugih spominskih predmetov! Najugodnejše boste kupili te predmete v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila: Maribor: Koroška cesta 5, Aleksandrova cesta 6 in Trg kralja Petra 6 ter v Ptuj: Slovenski trg 7.

inž. Janko Dolinar, kateri je na koncu imel zanimivo predavanje o sedanjem položaju hmeljarstva. Poudaril je, da imamo mi danes monopol pri izvozu hmelja v Ameriko in da je ravno sedaj najbolj ugoden čas za razširitev našega hmelja na vsa svetovna tržišča, radi česar je potrebno, da pridelamo res kakovosten hmelj.

Naše cenj. čitatelje opozarjamo na današnji oglas tovarne čevljev »Peko«!

Požari

V škofjeloškem okraju na Gorenjskem so doživeli v zadnjem času dva požara. Nočni ogenj je uničil kozolec posestnika Petra Mesca iz Čestnice. Ogenj je nastal najbrž radi isker, ki so prihajale iz dimnika pri lokomobilu, ki jo ima nameščeno kakih 40 m od kozolca pri svoji žagi lesna zadruga. S kozolcem vred je zgorel tamkaj zložen raznovrsten les. Drugi požar pa je vpešil v Davčah ob državni meji hišo in hlev posestniku Alojzu Stravsu. Tudi to požarno nesrečo je povzročila v zgodnjih jutranjih urah iskra, ki je padla iz dimnika na slamnato streho hiše. V Dobindolu pri Dolenjskih Toplicah je med nevihto udarila strela v kozolec, ki je pogorel do tal. Gašenje je bilo otežkočeno radi pomanjkanja vode.

Zadnje dni je uničil ogenj pri Sv. Miklavžu pri Ormožu imetje dvema viničarjema. Prizadeta sta Matija Polanec in Franc Ozmeč, oba iz Smilavža.

Pri št. Janžu na Dravskem polju sta zgoreli radi od zlobne roke podtaknjene ognja domačiji posestnice Marije Sel in posestnika Martina Jerečnika. Škode je okoli 25.000 din.

Davčni sluga na pošti okraden za 10.000 din. Ignac Poj, sluga na davčnem uradu v Mariboru, se je podal na Vnebohoda na pošto okrog 10 dopoldne, da bi dvignil za davkarjo po pošti došli denar in bi izročil pošti denar, katerega je davčna oblast nakazala naprej. Najprej je dvignil pri linici za izplačevanje 23.000 din. Denar je bil v stotakih v treh zavojih: dva sta bila po 10.000

din, eden po 3000 din. S tem denarjem se je podal k drugi linici, da bi odposlal od davkarje nakazani denar. Par trenutkov za odpošiljatev je izrazil neznanec, da je zmaknil drugi zavitek z 10.000 din in izginil tako spretno, da ni nikdo od številnih navzočih opazil, kako in kdaj je bila izvršena tatvina.

Viničarski sin smrtna žrtev surovosti. V viničariji posestnika Janeza Senekoviča v Rupercih pri Sv. Marjeti ob Pesnici je bilo zbranih več fantov v veselem razpoloženju. Radi neznanstnih opazk je došlo do medsebojnega prerivanja, v katerem so se naenkrat zablistili noži. Krvav se je zgrudil in izkrevavel Karel Puher, viničarski sin iz Metave pri št. Petru. Krvavo dejanje je vzbudilo po vsej okolici veliko razburjenje ter ostro obsodbo.

Kurji tat v rokah pravice. Mariborska policija je prišla v zadnjem času kurjega tatu Franca Orčka od Sv. Miklavža pri Hočah. Omenjeni je kradel kuretino po okolici Sv. Marjete ob Pesnici in jo prodajal na mariborskem trgu.

Pobegli kaznjenelec na delu. Iz moške kaznilnice iz Slivnice pri Hočah je pobegnil od dela kaznjenelec Ignac Lubej in se je zatekel v obleki kaznjence v Poljčane. V Laporju je ukradel Jožetu Rožancu obleko, plašč ter perilo in se je preoblekel v gozdu. Koj za tem je vlomil v stanovanje Antona Merguča, kateremu je izmaknil novo obleko, nove čevlje in 700 din gotovine.

Vlom v stanovanje na deželi. V Sečah v št. Pavlu pri Preboidu je bilo vlomljeno v stanovanje Franca Užir. Vlomilec je pokradel obleke in raznega blaga za 2500 din. Vloma so osumili nekega cigana, kateri je bil predan sodišču.

Pri vstopu na vlak okraden. Na ljubljanskem kolodvoru je izmaknil pri vstopanju v vlak pretkan žepar zlato verižico in uro znanemu delavskemu organizatorju Melhiorju Čobalu iz Zagorja. Čobal je oškodovan za 4000 din.

Debela tatvina sukanca. Na ljubljanskem kolodvoru so kradli čevljarski sukanec kar na debelo. Priložnostni delavci, ki so pomagali pri nakladanju in razkladanju tovorov, so odnesli nad 50 kg čevljarskega sukanca in še raznega drugega blaga v skupni vrednosti 20.000 din. Policija je vtaknila pod ključ dva nakupovalca starih vreč, pri katerih je odkrila vso zalogo pokradenega sukanca in blaga. V zapor so morali tudi delavci, ki so zagrešili tatvino in so pokradeno prodajali aretiranim nakupovalcem.

S sekro mu prebil lobanjo. Na Pristavi blizu Pregrade na Dolenjskem je pasel na tujem konja 33 letni posestnikov sin Janez Mrvič. 17 letni lastnik paše Anton Jenč je opomnil Mrviča, naj zgine s konjem. Opozorjeni Mrvič se je podal domov, se oborožil s sekro in udaril nič hudega slutečega Jenča od zadaj s sekro po glavi in mu je prebil lobanjo. Smrtno nevarno poškodovanega so prepeljali koj v bolnišnico.

Birma!

Vašo birmsko sliko samo od Foto-Kieserja, Vetrinjska ulica 30, vis-a-vis grajskega kina.

703

je prijateljsko položil šapo na rame. Lahko si mislimo, kako se je možakar prestrašil, ko se je ozrl, kdo ga treplja. A lev mu ni hotel nič in je mirno odšel nazaj v svojo kletko.

Konkurenčni boj. Strašen konkurenčni boj je nastal med brivskimi in frizerskimi saloni v ameriškem mestu Pittsfieldu. Začelo se je s tem, da je neki brivec vsakemu klijentu, ki se je pri njem ostrigel, dal jabolko »povrh«. — Konkurenca je odgovorila s tem, da je svojim gostom dajala po dve jabolki. Nato je prvi brivec začel ponujati vsakemu gostu oranžo in kos peciva. Konkurenca, ne boji lena, deluje sedaj z orehi, grozdi in breskvami. V Pittsfieldu ni sedaj sploh nobenega frizerskega in brivskega podjetja, ki bi

sta, a nista slišala nobenega glasu, samo vetrič je pel svojo skrivnostno pesem.

Fedor se je odločno vzravnaval. Zbral je v sebi vse sile. Za oklevanje ni bilo časa.

Pograbil je šop slame. Nato je potegnil iz žepa vžigalnik.

Nataša je nepremično opazovala vsak mladeničev gib. Fedor je sklanjal glavo in je ni pogledal.

Vžigalnik se je zasvetil. V naslednjem trenutku je šop slame gorel. Fedor je tekel k prvemu križu in ga zažgal. Od tam je tekel k drugemu, tretjemu in naslednjim.

Nataša mu je ko v polsnu sledila. Čez čas je tudi ona pograbila šop slame, ga prižgala in tekala z njim od križa do križa.

Ker so bili križi tako zloženi, da so se drug drugega dotikali, so se kmalu dolge ognjene kače vile po poljih.

Nebo je žarelo. Nočni mir je motilo prasketanje goreče slame.

Po končanem delu sta Nataša in Fedor molče stala in strmela v strahotni prizor. Polja so bila podobna gorečemu morju. Le ena njiva je bila zavita v mrak. Križe, ki so se na njej vrstili, sta pustila, da bi služili vaščanom.

Možje, ki so stražili pred vasjo, so videli požar in so vročno stiskali puške.

Možem so se pridružili drugi vaščani. Kmalu je bilo staro in mlado zbrano pred vasjo. Vsi so strmeli v požar. Obenem pa so napeljali oči in iskali v daljavi svetle točke, ki bi pričale o tem, da so tudi sosedne vasi pripravljene na vstajo.

Nataša in Fedor sta z neko strašno slutnjo v srcih pozorno opazovala obzorje. Plamen je začel pojemat. Zdelo se jima je, da se ogenj potuhnjeno smeje njunim nadam. Križi so drug za drugim dogorevali in sijaj je postajal vse slabotnejši. Še kake četrt ure in nad poljem bo spet ležala črna noč.

Od začetka požara je že potekla ena ura. Obzorje je bilo vsenaokrog temno. Baltskemu požaru ni odgovoril niti en plamenček.

Nataša in Fedorja je prevzela groza. Čutila sta, da je bilo njuno delo brezuspešno. Upanja je konec. Smrt je neizbežna. Pa tudi drugi bodo morali trpeti.

Tudi vaščani so postajali nestrpni. Čim bolj je ugašal na polju plamen, tem bolj je ugašalo tudi upanje v njihovih srcih, obenem pa je rasla v njih groza. Čutili so, da gredo naproti strašni usodi. Slišali so o uporih, ki so bili izbruhnili po drugih krajih, ter o krutosti, s katero so jih boljševiske oblasti zadušile. Videli so, da so oni zapisani isti usodi.